

Euro-Latin American Parliamentary Assembly
Assemblée Parlementaire Euro-Latino Américaine
Asamblea Parlamentaria Euro-Latinoamericana
Assembleia Parlamentar Euro-Latino-Americana

Επιτροπή Οικονομικών, Χρηματοπιστωτικών και Εμπορικών Θεμάτων

17.9.2012

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το εμπόριο πρώτων υλών μεταξύ της ΕΕ και της ΛΑΚ

Εισηγήτρια ΕΚ: Catherine Grèze (Verts/ALE)

I. Προς ένα πιο δίκαιο εμπόριο

Οι πρώτες ύλες είναι οι βασικές ύλες οι οποίες, κατόπιν επεξεργασίας, μεταποίησης ή συνδυασμού τους με άλλες πρώτες ύλες, επιτρέπουν την παραγωγή τελικών προϊόντων. Κατά συνέπεια, ο όρος περιγράφει τα βασικά υλικά που προέρχονται από τη φύση, όπου βρίσκονται σε ακατέργαστη κατάσταση. Επομένως, ως πρώτες ύλες μπορούν να εννοηθούν το φυσικό καουτσούκ, το σιδηρομετάλλευμα, το αργό πετρέλαιο, το ξύλο, ο άνθρακας, ο χρυσός, ο άργυρος, το λίθιο, ο χαλκός, ο μόλυβδος ή ακόμα και το αργίλιο.

Πολλές χώρες της Λατινικής Αμερικής έχουν μακρά ιστορία στον εξορυκτικό τομέα και η εκμετάλλευση των πρώτων υλών αποτελούσε επί αιώνες τη βάση επί της οποίας διαμορφώθηκαν οι σχέσεις μεταξύ της εν λόγω περιφέρειας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Σε αυτό το πλαίσιο είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η ιστορική σχέση μεταξύ της Λατινικής Αμερικής και της ΕΕ έχει μετατραπεί σήμερα σε έναν πόλο εμπορικών συναλλαγών, χάρη στις σημαντικές άμεσες ξένες επενδύσεις του ευρωπαϊκού συνασπισμού στην εν λόγω περιοχή. Σύμφωνα με τη στατιστική υπηρεσία της ΕΕ, τη Eurostat, ο ευρωπαϊκός συνασπισμός ελέγχει το 20% του παγκόσμιου εμπορίου και αποτελεί τον δεύτερο εμπορικό εταίρο της Λατινικής Αμερικής. Η Λατινική Αμερική πάντοτε εστίαζε κυρίως στην πώληση της πρωτογενούς εξορυκτικής παραγωγής της προς τις Ηνωμένες Πολιτείες και την ΕΕ, αγοράζοντας από εκείνες μεταποιημένα προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας. Όσον αφορά τις εξαγωγές της Λατινικής Αμερικής προς την ΕΕ, υψηλό ποσοστό εμφανίζουν επίσης τα προϊόντα εξορυκτικής βιομηχανίας (18%), οι πρώτες ύλες (2,4%), τα καύσιμα (11%), τα προϊόντα μεταποίησης (10%), τα χημικά προϊόντα (5%), τα μηχανήματα και ο εξοπλισμός των μεταφορών (3%) και τα προϊόντα του κλάδου της αυτοκινητοβιομηχανίας (11%). Αντίθετα, η ΕΕ πουλά στη Λατινική Αμερική μεταποιημένα προϊόντα υψηλής τεχνολογίας και προστιθέμενης αξίας όπως αγροβιομηχανικά μηχανήματα, εξοπλισμό για τις μεταφορές και χημικά προϊόντα. Η εντατικοποίηση των εν λόγω συναλλαγών τις τελευταίες δύο δεκαετίες συνοδεύεται από αύξηση των επενδύσεων: μεταξύ του 1990 και του 2001 οι παγκόσμιες επενδύσεις σε μεταλλευτικές δραστηριότητες στην Λατινική Αμερική αυξήθηκαν κατά 400%, και το 2005 η εν λόγω περιφέρεια συγκέντρωσε το 23% των παγκόσμιων επενδύσεων.

Και για την Ευρωπαϊκή Ένωση το εμπόριο πρώτων υλών αποτελεί σημαντική πρόκληση, όπως καταδεικνύεται από την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2008 – «Πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες: κάλυψη των ουσιαστών αναγκών μας για ανάπτυξη και απασχόληση στην Ευρώπη» (COM(2008)0699). Η ευρωπαϊκή βιομηχανία αντιμετωπίζει ολοένα και μεγαλύτερες δυσκολίες στον τομέα του εφοδιασμού με πρώτες ύλες, ειδικότερα όσον αφορά τις «14 πρώτες ύλες κρίσιμης σημασίας» που έχουν προσδιοριστεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το μέλλον της ευρωπαϊκής βιομηχανίας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από αυτές τις πρώτες ύλες που δεν είναι ούτε ενεργειακές ούτε γεωργικές. Πρόκειται για πρώτες ύλες εξαιρετικά σημαντικές για τη μετάβαση προς μια βιώσιμη οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, καθώς χρησιμοποιούνται σε προϊόντα υψηλής τεχνολογίας όπως καταλύτες και συσσωρευτές ή στην κατασκευή εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επίσης, σύμφωνα με το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με μια αποτελεσματική στρατηγική στον τομέα των πρώτων υλών για την Ευρώπη (2011/2056(INI)) του Σεπτεμβρίου του 2011, οι προκλήσεις αυτές μπορεί να αποτελέσουν ευκαιρία για νέες καινοτόμες εταιρικές σχέσεις αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών.

Επομένως, το εμπόριο πρώτων υλών αποτελεί σημαντική πρόκληση τόσο για την ΕΕ όσο και για την Λατινική Αμερική. Σε αυτόν τον τομέα, το μέλλον της κάθε περιφέρειας είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το μέλλον της άλλης, δεδομένου ότι μοιράζονται πράγματι κοινές αξίες και προτεραιότητες, όπως την επιδίωξη της ειρήνης και της ασφάλειας, καθώς και την ενίσχυση της δημοκρατίας και την προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εντούτοις, η κυριαρχία των πρώτων υλών στο εξαγωγικό πρότυπο των χωρών της Λατινικής Αμερικής —αυτό που ήδη τη δεκαετία του '60 χαρακτηρίστηκε ως «ο πρωτογενής εξαγωγικός χαρακτήρας της περιοχής»— συνιστά ένα από τα βασικά εμπόδια για μια πραγματική ανάπτυξη. Πενήντα χρόνια αργότερα και παρά μια σχετική πρόοδο όσον αφορά τη διαφοροποίηση της παραγωγής στη Λατινική Αμερική, αυτό το χαρακτηριστικό δεν έχει αλλάξει ουσιαστικά: αντιθέτως, σε ορισμένες χώρες της περιφέρειας ο ρόλος αυτός ενισχύθηκε.

Ευκαίιο θα ήταν η παραγωγή και οι εξαγωγές της Λατινικής Αμερικής προς την Ευρωπαϊκή Ένωση να βασίζονται στη μεταποίηση των πρώτων υλών σε προϊόντα με προστιθέμενη αξία μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, καθώς κάτι τέτοιο θα μπορούσε να δημιουργήσει στη Λατινική Αμερική τις ιδανικές συνθήκες για τη βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας της και θα επέφερε τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού της μηχανισμού. Είναι δε ένας τρόπος να δοθούν κίνητρα προς τη διαμόρφωση μιας εξίσου επωφελούς σχέσης και για τις δύο περιφέρειες. Με αυτόν τον τρόπο ο εξορυκτικός τομέας θα μπορούσε να συνεισφέρει στην εθνική οικονομία μέσω της καταβολής φόρου ή της αύξησης των δικαιωμάτων εκμετάλλευσης, συνεισφέροντας σημαντικά στην κινητοποίηση ιδίων πόρων για την ανάπτυξη και για τις επενδύσεις στη διαφοροποίηση του παραγωγικού τομέα.

II. Προς ένα πιο βιώσιμο οικονομικό μοντέλο

A. Ο κίνδυνος της εξάρτησης εν μέσω κρίσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει σήμερα μια δριμεία οικονομική κρίση, γεγονός που προφανώς έχει συνέπειες για τις χώρες που διατηρούν εμπορικές σχέσεις με αυτή, καθώς η εν λόγω κρίση έχει αποσταθεροποιήσει τις παγκόσμιες αγορές κεφαλαίων: οι εξαγωγές της Λατινικής Αμερικής προς την ΕΕ, οι οποίες υποχώρησαν κατά 24% στο διάστημα από τον Μάιο του 2008 έως τον Μάιο του 2009, επλήγησαν βαρύτερα από την πτώση στις τιμές των πρώτων υλών και από την ύφεση στην ΕΕ. Από το δεύτερο εξάμηνο του 2009 σημειώθηκε μια σταδιακή ανάκαμψη των εξαγωγών της Λατινικής Αμερικής προς την ΕΕ λόγω της αύξησης των τιμών των πρώτων υλών. Η κατάσταση αυτή, ωστόσο, ανέδειξε τον κίνδυνο μιας οικονομικής σχέσης υπέρμετρα βασισμένης σε μία και μόνο περιφέρεια.

Βέβαια, η κρίση κάθε άλλο παρά έχει ξεπεραστεί και ανά πάσα στιγμή μπορεί να εμφανιστεί εκ νέου. Η δύσκολη οικονομική κατάσταση που βιώνει η ΕΕ ενδέχεται να επηρεάσει και την Λατινική Αμερική μέσω του εμπορίου, των επενδύσεων, της ροής των εμβασμάτων και των δημοσιονομικών ισοζυγίων. Πράγματι, στο πλαίσιο στο οποίο εργάζεται ο Daniel Titelman, επικεφαλής της Μονάδας Μελετών της Οικονομικής Επιτροπής για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (ECLAC), η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 που οφειλόταν στα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια υψηλού κινδύνου (subprime) ήταν η πρώτη

φάση της κρίσης, από την οποία η περιοχή εξήλθε εξαιρετικά ευνοημένη. Η κατάσταση στην Ελλάδα και η ενδεχόμενη μετάδοσή της σε άλλες οικονομίες της Ένωσης όπως η Πορτογαλία ή η Ισπανία, αποτελεί μόλις την αρχή μιας «δεύτερης φάσης». Όπως αναφέρεται και στην τελευταία έκθεση του ΔΝΤ, «Ο φόβος για το άγνωστο είναι μεγάλος». Με αυτήν την αβεβαιότητα ενδέχεται να οδηγηθούμε σε κλιμάκωση της οικονομικής κρίσης και σε μικρότερα επίπεδα ανάπτυξης. Επομένως, από οικονομική άποψη, ο τρόπος διαφυγής από αυτή την επικίνδυνη εξάρτηση είναι η ενίσχυση του παραγωγικού μηχανισμού της περιφέρειας, η προώθηση της παραγωγής προϊόντων με προστιθέμενη αξία και η διαφοροποίηση της οικονομίας, αντιμετωπίζοντας με αυτόν τον τρόπο τους κινδύνους που συνεπάγεται μια καθαρά εξορυκτική οικονομία.

B. Κίνδυνοι για τον γεωργικό τομέα και πρόσβαση σε υδάτινους πόρους

Η Λατινική Αμερική διαθέτει έναν γεωργικό τομέα που μπορεί πραγματικά να κατακτήσει τις παγκόσμιες αγορές με προϊόντα εξαιρετικής ποιότητας και ανταγωνιστικές τιμές χάρη στο χαμηλό κόστος της εργασίας στις περισσότερες από είκοσι χώρες της περιφέρειας. Εντούτοις, ο ανταγωνισμός για εύφορες γαίες συνεπάγεται τον κίνδυνο να εκτοπίσει ο τομέας των εμπορικών καλλιεργειών την παραγωγή τροφίμων, που συχνά γίνεται από οικογενειακές εκμεταλλεύσεις σε μικρή κλίμακα. Επίσης, η εκμετάλλευση των πρώτων υλών προϋποθέτει την παραχώρηση γαιών σε εξορυκτικές εταιρείες, με αποτέλεσμα συχνά να εκτοπίζεται ο γεωργικός πληθυσμός λόγω εξορυκτικών έργων μεγάλης κλίμακας.

Σε όλα ανεξαιρέτως τα στάδια της εξόρυξης μεταλλευμάτων απαιτείται η χρήση μεγάλων ποσοτήτων ύδατος. Ορισμένα μεταλλεία —τα ανοικτού τύπου— καταναλώνουν έως και 100 εκατομμύρια λίτρα νερού ημερησίως. Επίσης, η ρύπανση των υδάτινων πόρων λόγω της χρήσης τους στην εξορυκτική διαδικασία, καθώς και η μέθοδος έκπλυσης, η οποία απαιτεί μεγάλες ποσότητες κυανιδίων στην εξόρυξη χρυσού, σε συνδυασμό με τη ρύπανση λόγω της σκόνης που περιέχει υψηλά επίπεδα μεταλλευμάτων, μπορούν να προκαλέσουν σοβαρά προβλήματα στην ανθρώπινη υγεία και ανεπανόρθωτες βλάβες στο οικοσύστημα και στις γεωργικές γαίες εντός της περιφέρειας της εξορυκτικής εκμετάλλευσης, καθώς και στις λεκάνες απορροής και στους ποταμούς.

Ήδη οι πιθανότητες κοινωνικών συγκρούσεων είναι πολύ μεγάλες. Συνολικά, σχεδόν το ένα τρίτο των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων στη Λατινική Αμερική έχει οδηγήσει σε συγκρούσεις με τις κοινότητες οι οποίες ζουν στις ζώνες που έχουν παραχωρηθεί στις επιχειρήσεις (139 από τις 337). Φυσικά, ο κίνδυνος να ξεσπάσουν συγκρούσεις για το νερό είναι πολύ μεγαλύτερος σε περιοχές με λειψυδρία και αγροτική παραγωγή. Πραγματοποιούνται ολοένα και περισσότερες κινητοποιήσεις εκ μέρους των κοινοτήτων που επηρεάζονται από την εξορυκτική βιομηχανία, κυρίως εκ μέρους των γεωργών και των αυτοχθόνων πληθυσμών, οι οποίοι εμφανώς πλήττονται από τις συνέπειες στην υγεία τους και στο περιβάλλον, αναγνωρίζουν τις αρνητικές επιπτώσεις και διαπιστώνουν ότι έχουν περιορισμένη συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων, κυρίως όσον αφορά τη χορήγηση αδειών εξερεύνησης και εξόρυξης που ορίζονται μονομερώς από τις χώρες τους. Οι ανωτέρω κίνδυνοι που συνδέονται με την εξόρυξη μεταλλευμάτων έχουν αναγνωρισθεί και από το ίδιο το Διεθνές Συμβούλιο Μεταλλευμάτων και Μετάλλων (ICMM), στοιχείο που καταδεικνύει ότι οι συγκρούσεις συνιστούν πρόβλημα στρατηγικής σημασίας για τον τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο.

Επομένως, είναι επίσης σημαντικό να δημιουργηθεί μια κοινή πολιτική στην περιφέρειά μας η οποία θα έχει ως στόχο την προστασία των δασών, των υδάτινων και των ορυκτών πόρων, που θα συνδεθεί με την ΕΕ για να διασφαλιστεί η προστασία του περιβάλλοντος της Λατινικής Αμερικής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση ως αγοραστής πρωτογενών προϊόντων στη Λατινική Αμερική πρέπει να συνεχίσει να υποστηρίζει πολιτικές δομές προκειμένου να επιτευχθούν συγκεκριμένοι συμβιβασμοί υπέρ της διαφύλαξης και του σεβασμού των πόρων.

Γ. Κίνδυνοι εξάντλησης των πρώτων υλών

Η ροή των πρώτων υλών προς την Ευρώπη είχε επίσης ως αποτέλεσμα η Λατινική Αμερική να μετατραπεί σε σημαντικό απόθεμα πρωτογενών προϊόντων. Η κατάσταση αυτή θα μπορούσε ακόμα και να βλάψει την περιβαλλοντική βιωσιμότητα της περιφέρειας, αν τελικά υπάρξει υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Οι παρούσες συνθήκες, ιδίως λόγω των εξαντλούμενων πόρων, μας υπαγορεύουν την επιλογή ενός πιο βιώσιμου εξορυκτικού μοντέλου. Η χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας που προκαλεί λιγότερη ρύπανση (απόδοση των πόρων), η επαναχρησιμοποίηση και η ανακύκλωση, η επιδίωξη η προστιθέμενη αξία να παράγεται στον τόπο προέλευσης, καθώς και η διαφοροποίηση των πηγών παραγωγής και απασχόλησης στα ανάντη της αλυσίδας αξίας ελαχιστοποιούν την εξάρτηση και διασφαλίζουν την επιβίωση των περιφερειών αυτών και για τις μελλοντικές γενεές.

Αυτό σημαίνει ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να στηρίξουν τις αναπτυσσόμενες χώρες μέσω ανταλλαγών εμπειριών όσον αφορά πιο βιώσιμες μεθόδους μεταλλευτικών δραστηριοτήτων, την πιο αποδοτική χρήση των πρώτων υλών και της ανακύκλωσης. Αυτό τονίζει η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Πρωτοβουλία για τις πρώτες ύλες: κάλυψη των ουσιαδών αναγκών μας για ανάπτυξη και απασχόληση στην Ευρώπη» (COM(2008)0699), καθώς και η ανακοίνωση του 2011 που συμπληρώνει την ανακοίνωση του 2008.

Δ. Διάσκεψη Ρίο + 20 και η διεθνής δέσμευση για τη μετάβαση προς μια βιώσιμη οικονομία

Με τη διάσκεψη Ρίο + 20 επιβεβαιώθηκε για τη διεθνή κοινότητα η άμεση ανάγκη να αλλάξουν τα σημερινά πρότυπα κατανάλωσης και παραγωγής. Στο πλαίσιο αυτού του μοντέλου, καθοριστικός συντελεστής είναι μια πιο ορθολογική και βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, όχι μόνο λόγω του περιβαλλοντικού κόστους που σχετίζεται με τις εξορυκτικές δραστηριότητες, αλλά και λόγω του κινδύνου να μειωθούν ή ακόμη και να εξαντληθούν ορισμένοι σημαντικοί, ζωτικής σημασίας φυσικοί πόροι.

III. Οικολογικές επενδύσεις, επενδύσεις στο μέλλον

Θεωρείται ότι σήμερα είναι η καλύτερη δυνατή ευκαιρία στην ιστορία της Λατινικής Αμερικής για να αναπτύξει τον παραγωγικό της μηχανισμό και να εδραιωθεί σε ηγετική θέση ως περιφέρεια. Από την άλλη πλευρά, έχουμε την ανάδυση των χωρών BRIC ως πρωταγωνιστριών του διεθνούς εμπορίου, η οποία έχει επιφέρει την αναδιάταξη των διεθνών ροών των κεφαλαίων. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι αποκαλούμενες χώρες BRIC, που γνώρισαν εξαιρετικά γρήγορη οικονομική ανάπτυξη (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία και Κίνα),

επένδυσαν στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, γνωρίζοντας ότι η μεταλλευτική βιομηχανία πάντοτε ωφελεί περισσότερο τα πολυεθνικά κεφάλαια, προκαλεί ανεπανόρθωτες κοινωνικές και περιβαλλοντικές ζημιές και συντηρεί τη φτώχεια στις περιοχές με εξορυκτικές δραστηριότητες.

Το 2010 και για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, η Κίνα διατήρησε την πρώτη θέση στην παγκόσμια κατάταξη ως χώρα με τις περισσότερες επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Κινεζικές εταιρείες παρήγαγαν περισσότερα από τα μισά (το 55%) νέα φωτοβολταϊκά στοιχεία, ενώ οι ευρωπαϊκές εταιρείες το ίδιο έτος παρήγαγαν μόνο το 13%. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αντιστοιχούσαν σε ποσοστό περίπου 26% της συνολικής ηλεκτροπαραγωγικής ικανότητας στην Κίνα, στο 18% της παραγωγής και σε περισσότερο από 9% της τελικής κατανάλωσης ενέργειας το εν λόγω έτος. Παρομοίως, το 50% των νέων ανεμογεννητριών σε παγκόσμιο επίπεδο εγκαταστάθηκε στην Κίνα. Η Ινδία, μια από τις χώρες της ομάδας BRIC, είναι η έδρα πολυάριθμων κατασκευαστών ανεμογεννητριών. Με 13GW ισχύος παραγωγής να προέρχεται από την αιολική ενέργεια, η εν λόγω χώρα βρέθηκε στην πέμπτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης. Το 2010 δε, χάρη στις επενδύσεις της σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (3,8 δισεκατομμύρια), βρέθηκε στην όγδοη θέση της παγκόσμιας κατάταξης.

Σύμφωνα με τη Silvia Reyes, διευθύντρια εμπορικής ενημέρωσης της κολομβιανής Υπηρεσίας για την Προώθηση των Εξαγωγών «PROEXPORT», η Λατινική Αμερική όχι μόνο είναι πλούσια σε μη ανανεώσιμους πόρους, όπως ο άνθρακας, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο, αλλά διαθέτει και υψηλό δυναμικό παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές όπως οι υδάτινες πηγές και η βιομάζα, οι οποίες αποτελούν το μέλλον της ανθρωπότητας. Συντρέχουν λοιπόν όλες οι προϋποθέσεις ώστε ο αιώνας αυτός να γίνει ο αιώνας της Λατινικής Αμερικής.

IV. Συγκεκριμένες προτάσεις

Βελτίωση των υφιστάμενων συμφωνιών μεταξύ των δύο περιφερειών, αναπροσανατολισμός των εν εξελίξει διαπραγματεύσεων

Επί του παρόντος και λόγω των ανωτέρω κινδύνων, καθίσταται αναγκαία η ενίσχυση της κανονιστικής ρύθμισης στον τομέα των πρώτων υλών. Το διεθνές πλαίσιο στο οποίο πραγματοποιούνται σήμερα αυτές οι συναλλαγές είναι οι διμερείς επενδυτικές συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και της Λατινικής Αμερικής. Εντούτοις, ορισμένα εγγενή στοιχεία αυτών των συμφωνιών ελευθέρων συναλλαγών ευνοούν την ανάδυση συγκρούσεων, γεγονός που συνιστά απειλή για τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των δύο περιφερειών. Ας δούμε ορισμένα σημαντικά σημεία:

α) Η αρχή της εθνικής μεταχείρισης

Η εν λόγω αρχή, η οποία περιλαμβάνεται σχεδόν εξ ορισμού στις συμφωνίες μεταξύ των δύο περιοχών, θίγει τις νεοσύστατες βιομηχανίες και την ενδογενή ανάπτυξη, διότι αντιμετωπίζει με τον ίδιο τρόπο τους διακρατικούς επενδυτές (που έχουν στη διάθεσή τους μηχανήματα, τεχνολογίες και κεφάλαια της αλλοδαπής) και τις τοπικές επιχειρήσεις.

β) Τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (ΔΠΙ)

Με το ισχύον σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, οι τεχνολογίες παραμένουν στην κατοχή των μεγάλων επιχειρήσεων του Βορρά. Οι χώρες του Νότου δεν έχουν πρόσβαση σε αυτές, με αποτέλεσμα να παρακωλύεται η εγχώρια εκβιομηχάνιση. Απαιτούνται δημιουργικές λύσεις, ούτως ώστε τα ΔΠΙ να μπορούν να ανταποκριθούν τόσο στην παγκοσμιοποίηση όσο και στην ανάγκη ανάπτυξης.

γ) Οι άμεσες ξένες επενδύσεις (ΑΞΕ)

Διατάξεις όπως η «έμμεση απαλλοτρίωση» (σε περίπτωση που νέοι εθνικοί νόμοι περιορίζουν τα περιθώρια ελιγμών των επενδυτών) συνιστούν απειλή για τη δυνατότητα των χωρών εξαγωγής να ενισχύσουν την κοινωνική και περιβαλλοντική νομοθεσία τους. Στην ουσία διατρέχουν τον κίνδυνο να εμπλακούν σε δικαστικές υποθέσεις και να κληθούν να καταβάλουν υψηλές αποζημιώσεις.

δ) Η ελευθέρωση των υπηρεσιών

Οι απαιτήσεις σε υδάτινους πόρους και ενέργεια για τις μεταλλευτικές δραστηριότητες μεγάλης κλίμακας θέτουν σε κίνδυνο την πρόσβαση σε αυτές τις βασικές υπηρεσίες. Η ελευθέρωση του εν λόγω τομέα μπορεί να έχει εξαιρετικά δυσμενείς επιπτώσεις στους πληθυσμούς και ο χειρισμός του θέματος αυτού χρήζει μέγιστης προσοχής.

Ενίσχυση και επανεξισορρόπηση της διακυβέρνησης του τομέα

Όπως έχει διαπιστωθεί, η διακυβέρνηση του τομέα των πρώτων υλών είναι επί του παρόντος πολύ ανίσχυρη και ελάχιστα ισορροπημένη. Οι προτάσεις μας για την ενίσχυσή της παρατίθενται ακολούθως:

- α) Ρύθμιση των χρηματιστηριακών δραστηριοτήτων και έλεγχος της κερδοσκοπίας, με στόχο τον περιορισμό της αστάθειας των τιμών των πρώτων υλών.
- β) Στήριξη των πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην αύξηση της διαφάνειας στον τομέα (π.χ. *Πρωτοβουλία Διαφάνειας Εξορυκτικών Βιομηχανιών (ΠΔΕΒ)*).
- γ) Κύρωση συμβάσεων κατά της διαφθοράς και κατάργηση των «φορολογικών παραδείσων».
- δ) Συνεργασία σε θέματα φορολογικής πολιτικής ώστε να διασφαλίζεται ότι οι ξένοι επενδυτές συνεισφέρουν με την κατάλληλη φορολόγηση στην ανάπτυξη των χωρών όπου δραστηριοποιούνται.
- ε) Ενίσχυση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, θεσπίζοντας την υποχρέωση να δημοσιεύουν οι εταιρείες ετήσιες εκθέσεις με αναλυτικά στοιχεία σχετικά με τις ποσότητες παραγωγής, τα κέρδη και τους καταβληθέντες φόρους, καθώς και σχετικά με τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές πρακτικές τους.

- στ) Κύρωση και εφαρμογή των συμβάσεων της ΔΟΕ και ένταξή τους στις συμφωνίες που βρίσκονται στο στάδιο των διαπραγματεύσεων ή της επανεξέτασής τους, καθώς και κύρωση των κατάλληλων μηχανισμών παρακολούθησης και επόπτευση της εφαρμογής τους.
- ζ) Τήρηση των πολυμερών συμφωνιών για το περιβάλλον και επιβεβαίωση του δικαιώματος της πρόσβασης σε υδάτινους πόρους ως ανθρώπινου δικαιώματος, σύμφωνα με τον ΟΗΕ.
- η) Συνεργασία σε θέματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης για την εξεύρεση πιο βιώσιμων μεθόδων εξόρυξης πρώτων υλών, για τεχνολογίες επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης και για τον οικολογικό σχεδιασμό.
- θ) Προσδιορισμός ζωνών εξόρυξης και ζωνών μη εξόρυξης ανάλογα με: την ευπάθεια του περιβάλλοντος, την ύπαρξη συγκρούσεων και την κοινωνικοπολιτισμική τρωτότητα.
- ι) Τήρηση της υποχρέωσης πρότερης διαβούλευσης ή συγκατάθεσης, κατά τρόπο ελεύθερο και κατόπιν ενημέρωσης, των αυτοχθόνων πληθυσμών, με την παροχή αναλυτικών, επίκαιρων πληροφοριών, με τη διεξαγωγή διαβουλεύσεων κατά το στάδιο που προηγείται της λήψης αποφάσεων, όπως ορίζει η διεθνής σύμβαση αριθ. 169 της ΔΟΕ και η Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των αυτοχθόνων πληθυσμών.
- ια) Διευκόλυνση της πρόσβασης των θιγόμενων κοινοτήτων στη δικαιοσύνη.
- ιβ) Προαγωγή της θέσπισης μιας διπλωματίας των πρώτων υλών ((COM 2011) 25 τελικό) όσον αφορά τα δικαιώματα του ανθρώπου και τη χρηστή διακυβέρνηση.
- ιγ) Σαφέστερος καθορισμός των κριτηρίων του νέου μέσου LAIF (Latin American Investment Fund – Επενδυτικό Ταμείο για τη Λατινική Αμερική), προκειμένου να συμβάλει αποτελεσματικά στους στόχους για τη βιώσιμη εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου.